

мата честъ, която може да се окаже на заслужилъ за страната политикъ, ученъ или поетъ е да бѣде избранъ за ректоръ на университета Кембриджъ или Лондонъ. Въ Германия, чиято наука е — редомъ съ поезията и изобщо изкуството ѝ — най-доброто, което тя притежава и най-цѣнното за европейската култура прѣзъ послѣднитѣ двѣ столѣтия, — университетитѣ образуватъ фокусътъ на научния и въобще на духовния животъ на нацията; тѣ сѣ мѣстото, отъ дѣто животътъ получава своята насока и своето по-високо съдържане. Извѣстна е грамадната роля, която сѣ играли университетитѣ въ освободителнитѣ и обединителни движения на германскитѣ държави, а и днесъ още — въпрѣки голѣмия престижъ и въпрѣки обаянието, съ което се ползватъ висшитѣ имперски власти — враждебното отнасяне на университетитѣ спрѣмо една или друга инициатива на държавата е било често фатално за съдбата на тая инициатива. Популярността на велики учени-професори е равна на популярността на велики политици (безъ да е тѣй промѣнлива), а въ малкитѣ университетски градове (които иматъ университета и „академическитѣ граждани“ за своя нераздѣлна частъ) често я и надминува. И както университетътъ участвува въ живота на обществото, така отъ своя страна обществото зима най-живо участие въ живота на университета. Почти всички реформи, почти всички етапи на развитие, прѣзъ които сѣ минали университетитѣ въ своя многовѣковенъ и буренъ животъ, сѣ били извоювани не между четиритѣ тъмни училищни стѣни, но вънъ, срѣдъ обществото, съ неговото